

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrti-stopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampelj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Dalmatinci.

Poslanci slovanske narodne stranke iz Dalmacije so glasovali proti vsem drugim Slovanom z Nemci za volilno reformo. Kakor je to prežalostna prikazen, ravno tako tolažilno je, da jih je precej najhujša kazen zadela, katera more narodnega zastopnika uničiti, t. j. zaničevanje narodovo. Glasilo narodne dalmatinske stranke v Zadru „Narodni List“ prinaša sledeč članek:

„Narodno poštenje nij na prodaj roba; zanj nij nobene cene. Ko smo ondan s temi besedami svoje prijatelje svarili pred dvombami, ki so bile razširjene proti petim dalmatinskim poslancem na Dunaji, kakor da bi tudi letos proti svojim bratom glasovali, tedaj smo trdno verovali, da bodo ti poslanci pred vsem svojo in svojega naroda čast čuvali. Mi smo zmirom zaupali v svojo staro srečo, katera nas je vedno varovala pred neslogo. Naša zastava je prelepa, presijajna in blaga, nego da bi jo kdo pustil, ki je pod njo stopil. Tako smo mislili. Mi nismo ničesa opustili, da bi petorici gospodov olajšali pošteno postopanje. Ko so nas lani s krivimi poročili varali, mislili smo, da so sami zapeljani bili.

„Ko so zadnjo jesen prosili, naj se jim prosta roka pusti in naj se potem njih dejanje prosto sodi, — pustili smo jim v dobri veri prosto roko, a polagali smo jim svoje in narodovo poštenje na srce in smo jih spominjali velike njihove odgovornosti. Ko se je nedavno na Dunaji našim slovanskim bratom pistola na prsi nastavljal, tedaj smo enoglasno našim petim gospodom klicali: boljši je, bratje, da vsi pošteno po-

ginemo, nego da dobimo ime izdajalcev svojih bratov! — V Dalmaciji se nij našel nijeden naroden poslanec, ki bi bil za to, da bi dalmatinski državni poslanci za direktne volitve glasovali, s katero se ustava prelamlja, naše slovanske brate pa na rokah in na nogah zvezuje, ter ljutim centralistom bič v roko potiska. To je bilo petim Dunajčanom na znanje dano. Petorica gospodov je svetovala, prosila in žugala od strani vlade v pismih in telegramih s pogibeljo, pritiskom in krivico. „Nikoli, za nobeno ceno!“ to je bil edini odgovor, katerega je petorica od narodne stranke dalmatinske do zadnjega trenutka dobivala. In vendar kakor grom se je razlegalo 6. marca po Dalmaciji: petorica na Dunaji je glasovala za centralizem in proti Slovanstvu. Torej 6. marc pomenja za Dalmacijo začetek razpora v narodnem taborju. Ta dan pomenja renegatstvo. Onih pet gospodov ne spada več k narodni stranki. — Oni pravijo, da bodo deželi koristili. Ako se jim je za ceno njih glasovanja, kakor so se lani in letos hvalili, obljubilo železnico, deželno vlado in uvedenje narodnega jezika, potem bomo znali, da so umoreni prodali prvorojenstvo za skledico leče. Prvi vboj z lopato na dalmatinski zemlji pri polaganju železnice, bode odmeval nam v srce, kakor mahljaj pogrebne lopate pri pokopu umorjene matere. Prvi žvižg lokomotive čez Dinaro in Vihač bode nam dušo pretresal, kakor prvi glas licitacijske trobente, katero trobi tujec za razprodajo naše zapuščene domovine. Potem bomo svoje obličje zakrili in tožili: kako drago nas je stala ta železnica! Če pa petorica gospodov obljubljenih nagrad ne dobi, potem jih bodo

sovražniki sami zasmehovali in narod jih bode celo po smrti proklinjal! — Tacih pet gospodov darujemo vladi prav radi; narod pa naj pri prihodnjih volitvah neodvisne in poštene poslance voli.“

V Ljubljani, 15. marca.

Ljubljanski „Tagblatt“ več ko 300 vrst (skoraj dve tretjini) svojih prostorov napolni s polemiko proti „Sl. Narodu“, ter skuša v 1. članku dokazati, kak izvrsten mestni zastop smo imeli in še imamo v Ljubljani, odkar tam vlada ustavoverna svojat; v drugem članku pa „Tagbl.“, modri politikar, izračuna, da ena tretjina, ki hoče volilno reformo, je več, ko dve tretjini, ki je nečeti. (Pojdi še enkrat v normalno, dečko!) „Tagblatt“ nam od vsega tega, kar smo mi trdili o slabem gospodarstvu sedanjega mestnega zastopa in njegovem krutem sovraštvu vsega slovenskega, najmanjše pikice ne more ovreči. Sam pripozna, da so ceste slabe, da se v šolah bolj nemščina goji, nego slovenščina itd. itd., da pa je temu kriv deželni zbor, kateri nij hotel privoliti mestnega posojila. No, zdaj je privoljeno, videli bomo, kako bode šlo v prihodnje.

Proti eni nesramni laži med mnogimi drugimi „Tagbl.“ pa se moramo obračati. Očita nam Slovencem, da je nam povzdignjenje in rast ljubljanskega mesta trn v peti („ein Dorn in der Ferse“, ta slovensko mišljeni izraz nam dosta jasno zaznamuje pisatelja, nekdanjega slovenskega pesnika); nam Slovencem to očita, ki delamo že toliko let za zedinjeno Slovenijo, katere glavno mesto bi bila bela Ljubljana; središče dežele s 1½ milijoni prebivalcev bi pač v enem

Listek.

Ivan Erazem Tatenbah.

Izvirni historični roman iz slovenske zgodovine.

(28. nadaljevanje in konec.)

26. novembra 1671 pridejo k Tatenbahu v ječo mestni sodnik, prvosednik sodske komisije in dva prisednika ter mu slovesno beró razsodbo, ki se je glasila:

Ivan Erazem Tatenbah izgubi svoje plemstvo in svoja posestva za sebe in svoje naslednike. Odsekana mu bode desna roka, z mečem bode glavo izgubil na tri udarce.

Tatenbah je še nekoliko upal na pomilostenje. Ko zasliši strašno razsodbo, zgrudi se ves obupan. Ves dan nij mogel ničesa govoriti.

Drug dan se toliko oporavi, da piše ponižno pismo do cesarja, v katerem ga prosi milosti za sebe ali vsaj za svojega sina. Svoje jetničarje prosi, da bi videl grófico Zrinjsko, katera je bila res po padu Čakav-

skega grada tudi kot ujetnica v Gradec pripeljana, ter da bi se poslovil od svojega sina. Oboje mu je bilo dovoljeno.

V spremstvu Jurja Vambrehtá, stražmeštra na gradu, stopi grofica Katarina Zrinjska v izbo, v kateri je bil Tatenbah zaprt.

Kako je bila velika gospa spremenjena.

Visoka veličastna postava je bila upognjena, prej lepo polno lice je bilo upálo, žive gospodujoče oči so otemnele. Bila je komaj senca one odločne, navdušenene žene, ki je znala toliko moč v delavnosti ohraniti, in oživljati v njih ogenj za veliko idejo — samostalnosti domovine.

In tudi ona je videla, da se je Tatenbah spremenil. Komaj 37 let stari, lepi mož, je bil blede, posušen, osivel in zguban.

Ko ga ona takega zagleda, sklone roki in skoro bi bila zgrudila se. Tatenbah stopi ginjen k njej in, sam tolažbe potreben, tolaži njo. Menjala sta v tem žalostnem hipu ulogi: ona prej vselej pogumna, zdaj vsa po-

trta, — on prej omahljiv, ona odločna in nobene pogibelji poznajoča.

Govorila sta dalje časa, potem sta se poslovila — za vselej.

29. novembra je bil v Gradcu velik deželni zbor. Štajerski stanovni, zastopniki višjega plemstva in duhovenstva so se na poklic cesarjev zbrali, da bi Tatenbahovo obsodbo čuli. V deželni zbornici, ki je bila črno po stenah preprežena, sedeli so zastopniki zamolklo tiho s slovesno resnostjo na obrazih. Zapisnikar prebere obsodbo. Potem se prinese deželna knjiga, v kateri so bili zapisani plemenitaši imajoči pravico zborovati in sklepati. Med njimi je bilo na odličnem mestu tudi Tatenbahovo ime.

Slovesno se je Tatenbahovo ime iz deželne knjige izbrisalo — „za večne čase!“

Potem se je stanovom dalo na znanje, da se odslej, ko je Tatenbah obsojen in ne več plemenitaš, more izročiti navadnemu mestnemu sodstvu.

Tatenbah je bil že prejšnji dan, sprem-

letu več naraslo, nego v 20 letih vašega nemškutarskega vladanja. Ako vam je res mar za povzdigo Ljubljane, kakor se hlinite, prvi vaš sklep v mestnem zastopu naj bude, da se pridružite prošnji do cesarja za zedinjeno Slovenijo. Vse drugo je jalovo in prazno.

Politični razgled. Notranje dežele.

V Ljubljani 15. marca.

V **državnem zboru** se je v seji 13. marca razpravljala točka o stroških za ministerstvo nauka. Poslanec Dinstl predlaga, da se stroški verskega poduka na državnih srednjih šolah ne bi plačali iz študijskega fonda, ampak iz religijskega; proti temu pa je bil minister. Poslanec Fux želi, da se subvencija za duhovnike privoli samo vsled posebne postave in so podpore vezane na neopustljive pogoje. Minister pravi, da pri oddaji podpor povpraša politične oblasti, mnenja ordinarijato pa mu služijo samo za orijentiranje. Paskotini izreče željo po laški pravdni akademiji, Elvert pa po ustanovitvi vseučilišča za Moravsko.

Po izstopu **poljskih** poslancev ustavoverski ne vedo kako postopati proti njim. Morali bi izreči, da so Poljaki po izstopu izgubili svoje mandate; ministri pa se temu ustavljajo, kajti po tem bi tudi v delegacijo ne bilo sedem poljskih delegatov. Predsednik Hopfen je tedaj pomagal ministerstvu in se v klubu ustavovercev izrazil, da samo njemu pristuje čas odločevati, kedaj hoče izostale poslance poklicati, da zasedejo svoje prostore. Poljakov pa tako dolgo ne bode pozival, dokler so delegacije.

Pri shodu **federalistov** na Dunaji so, kakor „Wand“ ve poročati, voditelji Poljakov, odločno pristopili drugim federalistom ter so vsi spoznali, da je treba skupnega postopanja. Zedinili so se tudi v načelih, po katerih naj bi se Avstrija konstituirala. Ker so bile vse avstrijske dežele po svojih delegatih zastopane, je upati, da bode ta shod imel dejanske posledice.

V **ogerskem** državnem zboru je na občno začudenje v razmerno kratkem času posvetovanje o proračunu dognano. Privoljene so vse točke, vsled katerih so stroški dosti višji proti prejšnjim letom. Treba tedaj tudi višjih dohodkov in je ministerstvo predložilo, naj se nekateri davki, zlasti o dohodkih povečajo. Temu se pa upirajo poslanci. Kaže se, da proti sedanjemu ministerstvu vedno intrigira Lonyay, ki je tako nesramen, da na skrivnem dela proti onim predlogom, ki so se še pod njegovim vod-

stvom izdelali. Mar misli ta mož, da bode še kedaj mogoč kot minister, ko ga je javno mnenje kot nemarnega sebičnega za vselej obsodilo? Poslanci se pa boje davke povečati, da ne bi zgubili svoje popularitete, tako da celo v Deak-ovem klubu mislijo minister-ske predloge zavreči.

Vnanje države.

Francoska narodna skupščina je vendar pospešila nekoliko svojo počasno razpravljanje, ter sprejela v seji 12. t. m. V. in poslednji člen nasvetov odseka trideseterih. Prvi odstavek, ki govori o prenosbi izvršilne oblasti za čas, predno se snide nova ustavodajna skupščina, je bil s 434 proti 196 glasovom sprejet. Drugi odstavek, zaradi naprave druge zbornice, je bil sprejet s 381 glasovi proti 213im, tretji odstavek, zaradi volilne postave s 470 proti 163. Četrti odstavek, kateri naročuje vladi, da predloži skupščini dotične nasvete, je bil sprejet s 461 proti 183, in celi člen s 367 proti 227 protivnim glasovom. Kerdel zahteva, da naj vlada predlaga dotične nasvete stoprv po odhodu Prusov. Minister Dufaure pobija ta popravek, ki je bil na to s 436 proti 168 glasovom sprejet. Iz vsega je razvidno, da vlada sedaj veliko trdnosti stoji, nego meseca novembra lanskega leta, ko je bil voljen odsek trideseterih, ki je po mnogih ovinkih izročil svojo oblast zopet narodni skupščini.

Ministerski svet se je baje že zedinil o načrtu postave o napravi druge zbornice, ter jo misli predložiti narodni skupščini takoj, ko se rešijo še popravki posameznih poslancev k nasvetom odseka, tako da se morda še pred velikonočnimi prazniki reši v skupščini. Ravno tako je tudi vedno več upanja, da zapuste Prusi deželo pred izgovorjenim časom. Kakor piše oficijozni list „Bien Public“ je izplačanih do sedaj 3500 milijonov vojne odškodnine. Druzih 500 milijonov se plača v dveh mesecih. Za peto milijardo ima vlada baje že 500 milijonov pripravljenih, tako da je upati, da se meseca septembra izplača popolnem. Potem pa mora tudi sedajna narodna skupščina končati svoje revno življenje, ter položiti svoj mandat, katerega je tako nepravilno podaljšala, zopet v roke narodu nazaj.

Nemški državni zbor je v drugi seji 13. t. m. izbral per acclamationem zopet Simsona za predsednika, Bennigsena in kneza Hohenlohe za podpredsednika. In tako bode sedaj v stanu, dovoliti velikanske svote za vojaštvo in brodovje, kakor mu bode to vlada predložila. Nemške neodvisne domoljube že sedaj groza obhaja, kako bodo vzdržavali te naprave, kadar enkrat potečejo francoske milijarde. Zbornica poslancev je dobila vladni predlog zaradi odškodovanja po zadnji veliki

povodnji baltiškega in severnega morja poškodovanih. Načrt obsega 6 odstavkov. Pomoč se bo dajala posameznim pa tudi občinam, poslednjim do 250.000 tolarjev brez posebnega poročila. Večje svote se bodo smatrale kot posojilo, in se plačajo nazaj v desetih letih, tačas pa se plačuje od njih po 3 1/2 od sto. Denar bodo razdelile posebne komisije. Vlada bode deželnemu zboru v prihodnji sesiji položila račun o tem.

Pruska svoboda se kaže tudi v tem, da so narodno-liberalci deželnega zbora sklenili, da ne smeta v prihodnje pri razpravah o postavah, ki se tičejo cerkvenih zadev, govoriti pri vsakem paragrafu več, nego k večjem dva poslanca. Izvrsten način, iznebiti se nadležne opozicije.

Vlada se še pomišlja, kaj storiti proti nadškofu Ledohovskemu, ker je, kakor piše „Pos. Ztg.“, više predsedništvo v Poznanji odsvetovalo kazensko postopanje proti njemu.

Na Angleškem še nij rešena ministerska kriza, ki je nastala vsled zadnjega glasovanja v parlamentu o postavi zaradi irskih vseučilišč. Nekateri mislijo, da bode odstopil samo Gladstone, kar pa nij vrjetno. „Times“ pišejo, da bode odstopilo vse ministerstvo, ter da prevzamejo vlado konservativci z Disraelom na čelu, ako jim bode mogoče, spraviti dovoljno večino v parlamentu vkup. Disraeli bode baje skušal, napraviti središčno stranko iz konservativcev in nekaterih liberalnih poslancev, kakor je na Francoskem. Nove volitve bodo vsakako pred mesecem julijem in „Times“ svetovajo Disraelu, da naj ne skuša napraviti novega ministerstva, predno apelira na narod. Povedali smo že, da je zamorski kralj roda Ašanti z 12000 mož napadel angleška posestva na zahodno-afrikanskem pobočju. Parnik „Afrika“, ki je prišel 9. t. m. v Liverpool, je prinesel o tem naslednje novice: „V Cap Coast Castle in Elmini so trgovci v velikem strahu. Vsi za boj pripravljeni močje se pripravljajo za brambo. Česte v notranje dežele so vse zaprte. Ašanti odrekajo Holandcem pravico, da so odstopili Angležem Elmino ter pravijo, da spada njim v last. Ker je v deželi Ašantijev mnogo zlata, so Angleži že dalj časa kupčevali z njimi, ter jih previdili na ta način tudi z evropskim orožjem. Njihov kralj je baje jako inteligenčen mož. Hudo razdraženje med zamorci proti Angležem izvira neki od tod, ker so se angleški naselniki in mornarji grozili proti njim, rekši, da so Afrikanci „prekleti zarod, ki se mora iztrebiti“. Jako podobno angleški politiki! — Ministerstvo Gladstone je odstopilo in Disraeli poklican k kraljici, da sestavi novo ministerstvo.

ljan po jezuitovskem patru Zajcu, v zaprtem vozu z grada v mestno hišo prepeljan. Tukaj je smel njegov mali sin Anton k njemu.

Poslovil se je solzen od sina, tudi za vselej. To slovo mu je bilo najtežje. Kako ne-bi! Udal se je bil v zaroto, da bi svoje ime proslavil, da bi svojemu sinu samostavno državico pustil. In zdaj ostane njegov sin zapuščen, plemstva in dedine svojih očetov oropan!

1. decembra je bil tisti osodni dan. Mestna vrata v Gradci so ostala eno uro dalje kot navadno zaprta. Kolikor je bilo vojakov v mestu, pešcev in konjиков, vse je bilo na ulicah. Tudi mestna straža je bila oborožena in je morala izmarširati. Po vseh cerkvah so zvonovi zvonili, in graški duhovniki v ornatih so za Tatenbahovo dušo molitve molili....

Zjutraj ob osmih je bil v dvorišči mestne hiše krvavi oder postavljen, črno pregnen. Miren, udan in možat stopi Tatenbah nanj. Poleg njega pater Zajec, njegov izpovednik, s krucifiksom. Tu mu sodniki povedo, da je

cesarjeva „milost“ oprostila mu odsekanje desne roke. Še za to se Tatenbah zahvali, priporoča svojo dušo bogu, poklekne in krvnik mahne z mečem trikrat po vratu najmočnejega plemenitaša štajerske dežele. Njegova glava odleteti od života proči.

Zopet zapoje vsi zvonovi po mestu.

Zvečer pak je bilo njegovo truplo pokopano tiho in skrivaj na pokopališči dominikancev pri sv. Andreji v murskem predmestju, na severni strani cerkve, zunaj pri drugem oknu.

Tam počiva.

In ti, slovenski bralec, ki si do tu potrpljenje imel čitati ta kratek obris zgodbe moža, ki je padel (če prav je imel človeških napak mnogo) ipak za veliko idejo, ki bi, uresničena, bila našo slovensko in celo slovansko zgodovino predru-gačila — ti pojdi, ako ti prilika nanese, na njegov grob in obžaluj, da je padel tako, da so triumfovali nad njim njegovi

sovražniki, ki tudi niso prijatelji tvojega roda!

* * *

Ostaje nam h koncu povedati osodo drugih v tem historično-pripovednem spisu omenjenih oseb.

Kakor Tatenbah, bili so obsojeni in z mečem usmrteni tudi drugi glavni zarotniki. Nadasdejva glava je pala na Dunaji, Zrinjski in Frankopan sta umrla enake posilne smrti v Dunajskem Novem mestu. Z obema ste izumrli Hrvatoma dve domoljubni mogočni slovanski plemeniti rodovini.

Tatenbahova žena je dobila milostno penzijo 2000 gld. na leto.

Hrabra Katarina Zrinjska je umrla zaprta v klostru karmelitaric v Gradci, po dolgem žalostnem življenju.

Nesrečni izdajalec Baltazar Ribelj nij dobil pohvale za svoje delo, temuč obsojen je bil na graškem trgu stati na sramotnem kolu, pet let v ječi, in po prestani kazni je bil izgnan iz dežele.

Dopisi.

k. Iz Gorice 14. marca. [Izv. dop.] (Dijaška beseda.) Goriški dijaki srednjih šol, so napravili tudi letos po že stari navadi svojo besedo 8. t. m. v čitalnični dvorani in sicer tako dobro, kakor morda še nikdar poprej. Zares jako hvale vredna je bila pri tej besedi volitev in izvršitev programa. Volitev, ker so si izbrali kompozicije najboljših slovenskih kompozitêrjev, kakor so Nedved, Jenko, Mašek; izvršitev pa, ker se je videlo, da ima naša mladina veselje do umetelnosti in sploh do vsega, kar je lepega in blazega. Igra „Novci za diplomu“ če tudi ne posebne literarne vrednosti, se je prav dobro obnesla; naši fantje so jo tako predstavljali, kakor bi že bili bog vé kako stari univerzitetni študenti, in strije Luka Cvičnik je bil prototip bogatega cerkljanskega kmeta. — Ne le izvršitev je bila srečna, nego obnašanje naših dijakov bilo je vzorno. In tako je prav; učite se uže zdaj, kako se imate obnašati v družbah! V življenju je treba vednostij, a treba je tudi socialne omike. — Udeležba pri besedi je bila velika; ravnatelj in profesorji so se je udeležili in ravno tako mnogo družih gospodov, gospej in gospodičin iz mesta in okolice. — Telegrami so poslali: dr. Majtinger in prof. Zupan iz Reke; osmošolci iz Novega mesta, Slovenci in Hrvatje iz Prage, lokavška čitalnica, ajdovski svobodnjaci, tržaški dijaki, Laharnar iz Trsta, ljubljanska viša gimnazija, ljubljanski pripravniki in Luka Cvičnik iz Gradca. Došel je še en telegram, kateri je s svojim tekstom mogočno senzacijo napravil, a odkod in od koga je prišel in kako se je glasil, ne smem povedati in tudi bi ne bilo varno.

Domače stvari.

— (Mestne volitve v Ljubljani.) Po oglih ljubljanskih ulic so nemškutarji nabili oklice za volitve celo tudi v slovenskem jeziku. Pravijo, da je volitev za nje tem važnejša, ker se bodo tudi Slovenci udeležili. Bodite mirni, zdaj vam je zmaga lahka, Slovenca žalibog ne bo nobenega na volišče.

— („Obrtniška posojilnica“) v Ljubljani ima denes svoj občni zbor. O

Rudolfi je bil v boji ustreljen v Čakavci, ko je po begu Zrinjskega in Frankopana branil za grófico trdnjavo.

Vukovački je po trdenji magjarskih zgodovinopiscev v Carigradu ostal in tam v velikem uboštvi umrl.

Sin Tatenbahov, Anton, je bil na državne stroške v Gradci izšolan in je moral stopiti v kloster Rajn pri Gradci, kjer je bil l. 1685 za duhovnika posvečen. Še leta 1807 se je rabil mašni plašč, katerega je ta Anton Tatenbah dal narediti iz svilnega plašča, ki ga je nosil njegov oče, ko so ga ob glavo devali.

Kot značajna črta onega časa se končno ne sme pozabiti omeniti strog ukaz, katerega so nemški višji gospodje v Gradci po Tatenbahovi smrti poslali v Celje Pavlu Ahacu, namreč: naj poišče tisto veliko copernico na dravskem polji, ki je Tatenbahu hudobne svete dala. Nij pa kronistom znano, da-li se je Pavlu Ahacu posrečilo copernico ujeti ali ne.

Jurčič.

vedno uspešnejšem delovanju tega koristnega društva poročamo v prihodnjem listu.

— (Gospodičina „Irma de Sassi,“) naša rojakinja pl. Jelovšekova, s prvima dvema pesnima Šubertovima, kateri žalibog nijsta bili prav srečno izbrani, nij prodrla pri koncertu v gledališči. Še le z arijo iz opere „Krondiamanten“ pokazala je, dasi nij bila po polnem disponirana, svoj, posebno v visočini prijetni in krepki glas. Gromovito in to zaslužno pohvalo pridobila si je mlada pevka s poslednjo številko, veliko koloraturno arijo iz Gomezove opere „Guanaris“, v kateri je sijajno razvijala se izvrstna njena šola.

— (G. prof. Maren) je kakor iz „Danice“ vidimo, v zadnji seji kat. pol. družbe v Ljubljani dlako cepil in se hudoval nad nekim dopisom v „Slov. Nar.“, kateri prav za prav nij drugo hotel izreči, kakor obžalovanje, da smo Slovani versko razdvojeni. Kakor priznavamo vsacemu človeku pravico kritikovanja, vendar bi g. Marna opozorili, da bi zanj hvaležnejše bilo, ko bi, namesto da v jajci lasu išče, rajši skrbel za boljše učenje slovenščine na ljubljanski gimnaziji. Tam namreč baš g. Maren tako strašno suhoparno, duhomorno in mevžasto slovenščino prednaša, da nam najboljši učenci tožijo, da jim tak učitelj jemlje veselje do materinščine, namesto, da bi ga jim dajal in vzbujal.

— (Iz Škofje Loke) se nam v dveh hudih pismih piše 14. marca, da nam poslana notica v „Slov. Narodu“ o zastrupljenji poštarja v Loki ne more zadevati „Škofjo“ Loko, ker se tam ničesar tacega nij prigodilo. Tem bolji.

Razne vesti.

* (Žena ostrupila moža.) Iz nemškega okraja blizu Linca se poroča, da je neka žena že leta 1868 svojega moža zastrupila. Poizvedavali in preiskavali so to reč in sedaj od v okrajih oženjene hčere usmrtenega izvedeli, da je videla, kako je mati 3. marca 1868 njenemu očetu steklenasti košček med zelje dala, na kar je oče izbljevati počel in tretji dan brez zdravniške pomoči umrl. Ko je žandarmerija tamošnji okrajni sodnji to nāznanila, se je predvčerajšnjem nesrečnica sama sodnji predstavila in vse odkrito izpoznala. Čudno je le to, da mater in hčer zaradi tega zločinstva nikoli nij vest pekla in ste bili obe vedno tako mirni in veseli, kakor najnedožnej človek; pridno ste hodili meni nič tebi nič v cerkev, k spovedi in sv. obhajilu.

* („Murilo II.“) Iz Napulja se piše, da je italijanski poštni parobrod „Mesina“, s kapitanom Meiraldi, nedavno pri vožnji od Mesine v Napulj v luki Polikastro opazil, da se je njegova mašina poškovala, in ker je morje nemirno bilo, je bil v nevarnem položaji tako, da je moral na pomoč klicati, in ker se zato nihče nij zmenil, je zahtevali s topovskim strelom od enega okolo tri milje daleč mimo se peljajočega parobroda francoskega „Flit-tus-a“. Ali ta, akoprem je vsled čistega vremena in bližine moral strel slišati, je dirjal brezobzirno naprej. Vendar se je „Mesini“, ki je imela 400 oseb soboj, po dvanajstih urah silnega truda posrečilo, svojo mašino zopet toliko popraviti, da se je mogla dalje peljati in je pred dvema dnevnoma prišla v napuljsko luko.

Narodno-gospodarske stvari.

Ljubljansko močvirje.

(Konec.)

Mi se ne moremo staviti z Italijo v eno vrsto. Ondi prevaguje veliko posestvo, zato je lažje napraviti prostovoljne zadruge, do-

stikrat ima celo obvodje enega gospodarja. Tega pri nas ne najdemo, ker je vse posestvo v neštnevilne dele in delce razdeljeno. Tako ima n. pr. posestnik štirih oralov pogosto 7 ali še več delov, vse to se imamo zahvaliti gospodarstvu omenjenih gospodov. Ker so imeli na posestnike mahu velik upliv, lahko bi bili napravili tako, da bi bila dobila vsaka soseska svoj svet vkup. Pa bilo je ravno narobe. Tako so dali n. pr. Tomišelski občini prostore, ki so bili dve ure vsak sebi, do katerih se je takrat še peš težko prišlo. Nasledek tega je bil, da so Tomišelji te oddaljene prostore prodali za mali denar, tako da je ves ta svet sedaj v družih rokah.

Sedaj nastane vprašanje, ali je mogoče zadruge napraviti, ker je posestvo tako razkosano. Kdor okolščine le nekoliko pozna, bode rekel da ne. Pot do boljšega bi se dal le na gori omenjeni način najti. Birokracija napravi le mrtve provizorijene pa postav za kultiviranje mahu, katere bi se dale oživotvoriti.

Pri vseh delih, katere so ti gospodje začeli, pogrešamo vodilne misli. O motiviranju omenjenega načrta je takoj na čelu bahasto povedano, da je namen postavke boljše obdelovanje mahu. Toda kako je to mogoče ondi, kjer je posestvo tako razkosano, kjer še dobre vode nij. Iščejo se kolonisti, toda kdo se bode naselil ondi, kjer nij nikake podlage za dobro občinsko življenje. Brez cest in vodovodov bode ta rodovitni svet kljub vsem paragrafom ostal nerodovitno, pustno močvirje. Poleg tega je tuji naselnik tudi brez pravice, ker je ta svet vpisan v gruntne bukve poprejšnjega posestva, in bode pogosto prodan z istim vred. Zakaj nij n. pr. svet na desnem bregu Ljubljanice tudi pristo posestvo, kakor na levem, in se tu s starim posestvom proda tudi s trudom obdelani svet pridnega naselnika? Brez varstva proti divjim elementom, ne bode nobeden kmetovalec v stanu, svoje zemljišče racionelno obdelovati. Prisiljen je, ropati ga.

Opomniti še treba, da je mnogim požiganje mahu roparsko obdelovanje. Ti ljudje pravijo, da bi boljše bilo, da bi se šota prodala, nego da se na polji sežge.

Na to treba odgovoriti, da ne kaže šoto rezati ondi, kjer nij nikakih sredstev za komunikacijo. Brez dobrih cest in kanalov, pri sedanjem dragem plačilu delavcev ne bode nobeden v stanu, spuščati se v taka podvzeta. Da pa pri sedanjem položaji tudi nobeden ne bo delal cest in kanalov, to je lahko razumljivo.

Napaka se mora temeljito odpraviti. Napravite najprej postavbo za kanaliziranje, napravite natančne zemljišne knjige, pred vsem pa ponižajte strugo Ljubljanice toliko, da ne bode stanovalec na mahu vedno v nevarnosti, da ga o deževji voda vzame; potem bode svet dobil večjo vrednost, in kmetovalec si bode vse prizadeval, da ga prav obdela.

O požiganji še nekatere besede. Vprašalo se je večkrat, ali se svet na mahu s tem zboljšuje, ali kvari.

Če se šota požge, ostane, kakor je ravno šota, nekaj odstotkov pepela na vrhu. V njem so vsi nezgorljivi deli šote, kakor soli, fosfor, žveplo in ogeljnokislo apno i. t. d. Samo deli, katere rastlina za svoje življenje neobhodno potrebuje. Navadno jim pravimo tudi gnoj. Zakaj rastlina na požganem svetu krepko raste, medtem ko je poprej na šoti le revno životarila? Zato, ker najde v pepelu vse, kar potrebuje za rast. Pepel pa razkroji tudi še druge dele zemlje, ako so bili zrahljani s kopanjem ali oranjem, če pride z njimi v dotiko. Ugovarja se, kaj da bode potem, kadar vsa šota izgori; prišlo se bode do nerodovitnega sveta, mah bo začel rasti in zopet se bo delala šota. V takih okolščinah se ve da, ko birokracija dekretira, da je močvirje že osušeno.

Drugače bi bilo, ako bi bil svet zares osušen. Potem bi ne prišli v močvirje, kakor se je poslanec Dežman enkrat v deželnem

zboru izrazil, nego na dober, rodoviten svet, na katerem bi uspešno rastle vsaka rastlina, kateri ugaja naše podnebje. Potem bi ne rastle samo krompir, fižol, rež in slaba repa, nego tudi vsako drugo žito in trgovalne rastline. Še le kadar se bode to zgodilo, potem bo mogoče govoriti tudi o napeljevanji vode. Poprej pa se mora svet osušiti, potem je še le namaka mogoča.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 20. marca: Novakovo premakljivo blago, konji, krave, vozovi itd., 2541 gl. 50 kr., in Stedrijevo pohištje, spec. blago, 453 gl. 15 kr., v Ljubljani. — Lorberjevo pos., 3300 gld. v Rogateci. — Zmavčev, 1903 gold., v Brežicah. — Poglšekovo, 520 gl., v Celji. — Ciglarčev, 2650 gl., v Zakušaku, v ptujskem okraju. — Vodopivčev, 770 gl., v Šmarji. — Blutovo razno blago, 108 gl. 76 kr. v Marenberku.

Tuji.

14. marca.

Europa: Walcher, Migič iz Trebiža. — Kreibich iz Maribora.

Pri Elefantu: Toman iz Kamne gorice. — Kunas iz Bistrice. — Dobriča iz Reke. — Burgstaller iz Zagreba. — Schrottenholzer iz Gradca. — Hirsch iz Sopronja.

Pri Maliči: Wolf iz Novega mesta. — Neumeier iz Monakovega. — Adler iz Dunaja. — Urbančič z gospo iz Gorenjskega. — Schwarzel iz Gradca. — Dokovski iz Maribora.

Dunajska borska 15. marca.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	60	"
1860 drž. posojilo	104	75	"
Akcije narodne banke	984	—	"
Kreditne akcije	338	50	"
London	109	20	"
Napol.	8	72 ¹ / ₂	"
C. k. cekini	—	—	"
Srebro	108	10	"

Amerikanski krompir

zgodnji in pozni, zelo rodoviten in poseben okusen, cent po 2 gold. 50 kr. se dobi pri

P. Skale-tu,

(83—1) na Poljanah v Ljubljani.

„Drenikov vrh“ se daje v najem.

Posestvo, tik Ljubljane, na Rožniku ležeči „Drenikov vrh“ se daje s kavarno, gostilno, vrtom in poljem na več let v najem.

Pohištva so v prav dobrem stanu.

Vse za omenjeni obrti potrebno, orodje za kavarno, gostilno in za poljedelstvo je pripravljeno in se prepušča se živino vred, v najem ali pa v zakup.

Na dalje obravnava

(64—6) **Franjo Drenik,**
v Ljubljani št. 73, dunajska cesta.

Koncipijenta

sprejem, ki more vstopiti dne 1. maja t. l. v mojo pisarnico, in ki ima že končeno enoletno, po postavi veljavno vajo.

(82—2) **Advokat Dr. Janko Sernec,**
v Mariboru.

Tržne cene

v Ljubljani 15. marca t. l.

Pšenica 6 gl. 60 kr.; — rež 4 gl. — kr.; — ječmen 3 gl. 20 kr.; — oves 1 gl. 80 kr.; — ajda 3 gl. 50 kr.; — pros 3 gl. 10 kr.; — koruza 3 gl. 40 kr.; — krompir 1 gl. 80 kr.; — fižol 5 gl. — kr.

— masla funt — gl. 55 kr.; — mast — gl. 44 kr.; — špeh frišen — gl. 30 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 24 kr.; — teletine funt 27 kr.; — svinjsko meso, funt 28 kr.; — sena cent 1 gl. 30 kr.; — slame cent — gl. 85 kr.; — drva trda 6 gld. 20 kr.; — mehka 4 gld. 70 kr.

Banka „Slavija“

katera se sedaj uže sme prištevati najrazširjenjšim enacim zavodom v avstrijsko-ogerskih deželah, zavaruje:

I. dohodke;

II. določene istine za doživetje in smrt;

III. istine, vpisane v vzajemna podedovanska društva;

IV. posloplja in premakljivo blago zoper škodo po ognji.

Ta zavod slovenskemu občinstvu na novo priporočati, reklo bi se vodo v morje nositi, kajti banka „SLAVIJA“ si je s svojim solidnim postopanjem, redovitim preiskovanjem in vestnim povračanjem škod pridobila v vseh vrstah slovenskega občinstva obilo prijateljev. Obračamo samo pozornost na

„posojilne oddelke“,

katere je banka „SLAVIJA“ ustanovila, da bi delavnim in rodoljubnim Slovanom pripomogla do lepše prihodnosti; v ta namen ona daje posojila za

„kavcije“ in na „osebni zaup“ (kredit).

Posojila za kavcije daje banka „SLAVIJA“ takovim, v državnej ali privatnej službi stoječim uradnikom, kateri so definitivno nameščeni; posojila na osebni zaup pa vsakej osebi, katera se z gotovim ne menečim se letnim dohodkom izkazati zamore.

Banka „SLAVIJA“ si je pri vseh Slovanih avstro-ogerske države neobmejeno zaupanje pridobila, kar je vsakakor veselo znamenje od dne do dne vzraščajoče slovanske vzajemnosti.

Kdor bi hotel v katerej koli zadevi z banko „SLAVIJO“ v dogovor stopiti, naj se blagovoljno obrne na njeni glavni zastop za slovenske dežele, katerega pisarne so v špitalskeji ulici, števil. 269 v 2. nadstropji.

Josip Kristan,

glavni zastopnik.

(68—2)

Menjavnica

„Wiener Commissions-Bank“,

Schottenring Nr. 18,

razpošilja

dobitne liste (Bezugs-Scheine)

na sledeče razpisane gručice srečk, in se morejo te sestave iz tega razloga najkoristnejšim prištevati, ker je vsakemu posestniku takšnega dobitnega lista mogoče, vse glavne in postranske dobitke sam zadeti in razen tega obresti 30 frankov v zlatu in 10. gld. v papirju uživati.

Gruča A. (16 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 10 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke: 1 5perc. državno srečko po 100 gld. od 1. 1860. Glavni dobitnik 300.000 gld., z odkupno premijo potegnene serije 400 gld. a. v.

1 3perc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitnik 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.

1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.

1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitnik 30.000 gld.

Gruča B. (13 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 6 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče srečke: 1 3perc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitnik 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.

1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.

Sachsen-Meiningenska srečka. Glavni dobitnik 45.000 gl., 15.000 južnonemške veljave. Potem dobitne liste na peti del, 5perc. drž. srečke 1. 1860. Mesečni obroki à 6 gl.

Potem dobitne liste na cele državne srečke 1. 1864. Mesečni obroki à 10 gld.

Potem dobitne liste na pol državne srečke 1. 1864. Mesečni obroki à 4 gld.

Potem dobitne liste na pol ogerske srečke. Mesečni obroki à 3 gld.

Potem dobitne liste na Brunsviške srečke 20 tolarjev. Mesečni obroki à 2 gld.

Potem dobitne liste na Insbruške srečke. Mesečni obroki à 2 gld.

Razen tega prevzame borzna pisarnica in menjavnica „Wiener Commissions-Bank“ vse kakor koli imenovane bankine, menjične in borzne opravila.

Potrjene menjice in priporočila se na vse velike mesta v Evropi in v Ameriki po najnižji ceni razpisujejo. — Naročila na tukajšnjem mestu in iz pokrajine se naglo, gotovo in natančno izvršujejo, in po borzni pisarnici nakupljene menjice in vrednosti se oziroma na vsakokratni položaj denarskega tržišča po najbolj dobropkupnih pogojih dajejo. Opraviški prostori so vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez prestopa odprti.

Vnjanja naročila se natančno in tudi na povzetje izvršujejo. Zapisniki vzdigatev se po vsakem ždrebanji franko zastop razpošiljajo. (80—2)